

Raadsvoorstel

Onderwerp	Aanvraag vangnetuitkering Participatiewet over 2025
Datum beeldvormende raadsbijeenkomst	10 juni 2026
Datum raadsvergadering	24 juni 2026
Zaaknummer	37193-2026
Steller	Anne-Wil Hak
Portefeuillehouder(s)	Ger Klein
Medeverantwoordelijke(n)	Niels Elferink en Niels Benthem

Eerdere besluitvorming en/ of vastgesteld beleid	
Voorgesteld raadsbesluit	De raad besluit: <ol style="list-style-type: none">1. In te stemmen met de verklaring van het college inzake de aanvraag vangnetuitkering Participatiewet over 2025;2. Het college toestemming te geven om de aanvraag in te dienen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet.
Samenvatting	<p>De gemeente Oldambt heeft al meerdere jaren te maken met een structureel tekort op het BUIG-budget, het rijksbudget voor bijstandsuitkeringen. In 2025 bedraagt dit tekort € 3.278.104 (15,33% van het budget). Dit hangt samen met de omvang en samenstelling van het bijstandsbestand, waarin een relatief grote groep inwoners langdurig afhankelijk is van bijstand en een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt.</p> <p>Gemeenten moeten tekorten op het BUIG-budget in principe zelf opvangen. Wanneer sprake is van een groot en structureel tekort kan een gemeente, onder voorwaarden, een beroep doen op de vangnetuitkering Participatiewet. De gemeente Oldambt voldoet aan deze voorwaarden. Voor 2025 komt Oldambt in aanmerking voor een vangnetuitkering van € 1.674.804.</p> <p>Het college heeft hiervoor een uitgebreid aanvraagformulier opgesteld, waarin de oorzaken van het tekort zijn geanalyseerd, toegelicht wordt welke maatregelen zijn getroffen om het tekort te beperken en welk effect hiervan wordt verwacht. Volledige tekortopheffing op korte termijn is gezien de samenstelling van het bestand niet realistisch. De inzet is daarom gericht op tekortbeperking, het voorkomen van verdere groei en het werken aan een beter beheersbaar bijstandsbestand.</p> <p>De Participatiewet schrijft voor dat de gemeenteraad moet instemmen met de verklaring van het college. Met dit raadsvoorstel wordt de raad gevraagd in te stemmen met deze verklaring en het</p>

	college toestemming te geven de aanvraag in te dienen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet.
Bijlage(n)	1. Aanvraagformulier uitgebreid VU Participatiewet 2025
AVG	Ja.

TOELICHTING

Inleiding

De gemeente Oldambt is verantwoordelijk voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen aan inwoners die niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Daarnaast begeleidt de gemeente inwoners naar werk of andere vormen van participatie. Deze taken zijn vastgelegd in de Participatiewet.

Voor de financiering van uitkeringen ontvangt de gemeente een rijksbudget: de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). Wanneer de uitgaven hoger zijn dan dit budget ontstaat een tekort.

In Oldambt is al meerdere jaren sprake van een structureel tekort op het BUIG-budget. Dit tekort is in 2025 verder toegenomen. Daarom wordt opnieuw een vangnetuitkering aangevraagd.

Analyse 2025

Uit analyse blijkt dat het tekort vooral wordt veroorzaakt door:

- een relatief groot bijstandsbestand (ongeveer drie keer hoger dan vergelijkbare gemeenten);
- een grote groep inwoners met een langdurige uitkering (bijna de helft langer dan vijf jaar);
- beperkte uitstroom naar werk;
- een toenemende complexiteit van de doelgroep (o.a. schulden, gezondheid, taalachterstand);
- een relatief groot aandeel inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt;
- structurele kenmerken van de gemeente (nadeelgemeente), waardoor het budget minder goed aansluit op de feitelijke kosten.
- Daarnaast sluit de regionale arbeidsmarkt niet altijd aan op de mogelijkheden van de doelgroep.

Tegelijkertijd werkt de gemeente actief aan het beperken van het tekort en het vergroten van participatie en uitstroom. Dit gebeurt onder andere via regionale samenwerking, de versterkte aanpak voor statushouders, de inzet op inwoners in trede 1 en 2 van de participatieladder en de verdere ontwikkeling van participatie- en ontwikkeltrajecten zoals Sociale Inclusie en Talent in Zich(t). Daarnaast wordt ingezet op instrumenten zoals loonkostensubsidie, beschut werk, werkervaringsplaatsen en overbruggen.

Motivatie

1.1 Voldoen aan voorwaarden vangnetuitkering

De gemeente Oldambt voldoet aan de voorwaarden voor de vangnetuitkering:

- Het tekort in 2025 bedraagt € 3.278.104 (15,33%) en ligt daarmee ruim boven de drempel van 5%.
- Over meerdere jaren (2023–2025) is sprake van een cumulatief tekort van 35,07%.
- Het college heeft een analyse uitgevoerd en maatregelen getroffen gericht op tekortreductie.

1.2 Instemming van de raad is vereist

De Participatiewet schrijft voor dat de gemeenteraad moet instemmen met de verklaring van het college. Deze instemming betreft de juistheid en volledigheid van de onderbouwing (analyse, maatregelen en effecten), en niet het politieke oordeel over het beleid. De instemming van de raad is daarmee een wettelijke vereiste voor de aanvraag en betreft geen heroverweging van het gevoerde beleid of de beleidskeuzes binnen de Participatiewet.

Kanttekeningen

1.1 De aanvraag moet nog worden goedgekeurd

De Toetsingscommissie vangnet Participatiewet beoordeelt de aanvraag. Het is niet gegarandeerd dat de uitkering wordt toegekend, maar de verwachting is dat de gemeente voldoet aan de voorwaarden.

1.2 Beperkte beïnvloedbaarheid van het tekort

Een belangrijk deel van het tekort wordt veroorzaakt door structurele kenmerken van de gemeente en de doelgroep. Dit betekent dat het tekort niet volledig op korte termijn kan worden opgelost.

Financiën

Het tekort op het BUIG-budget over 2025 bedraagt:

Netto lasten BUIG-budget 2025	€ 24.655.439
Definitief BUIG-budget 2025	€ 21.377.335
Tekort op BUIG-budget 2025	€ 3.278.104
Tekort in % t.o.v. het BUIG-budget	15,33%

Hiermee voldoet de gemeente Oldambt aan de eerste geldende voorwaarden van de vangnetuitkering, namelijk: 'over 2025 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet'.

Daarnaast voldoet de gemeente Oldambt ook aan de tweede voorwaarden: 'over 2023, 2024 en 2025 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 5%, berekend over alleen de definitief over 2025 toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet'. Dit blijkt uit onderstaande berekening:

Definitief BUIG-budget 2025	€ 21.377.335
Resultaat 2023	- € 1.398.350
Resultaat 2024	- € 2.819.949
Resultaat 2025	- € 3.278.104
Tekort 2022 t/m 2025	€ 7.496.403
Tekort 2022 t/m 2025 in % t.o.v. het BUIG-budget 2025	35,07%

De gemeente Oldambt vraagt een vangnetuitkering aan ter waarde van € 1.674.804 om het tekort uit 2025 op te vangen. Dit bedrag is als volgt berekend:

Tekort t.o.v. het BUIG-budget	Deel van het tekort	Waarvan vergoed:	Totale vergoeding
0% - 7,5%	€ 1.068.867	0%	
7,5% - 12,5%	€ 1.068.867	50%	€ 534.433
Meer dan 12,5%	€ 1.140.371	100%	€ 1.140.371
Omvang vangnetuitkering			€ 1.674.804

Betrokkenheid (externe) partners

Bij de analyse en uitvoering van maatregelen wordt samengewerkt met externe partners, waaronder:

- het sociaal ontwikkelbedrijf Afeer;
- regiogemeenten;
- uitvoeringpartners binnen het sociaal domein.

Deze samenwerking draagt bij aan betere begeleiding van inwoners en effectievere inzet van instrumenten.

Consequenties

Met de instemming van de gemeenteraad kan de vangnetuitkering Participatiewet over 2025 worden aangevraagd. Hiermee wordt (een deel van) het tekort op de BUIG teruggebracht.

Vervolg

Na instemming door de gemeenteraad kan de aanvraag, voor 15 augustus 2026, bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet van het Ministerie van SZW worden ingediend, namens het college van burgemeester en wethouders, ondertekend door de burgemeester en de secretaris. De instemming van de gemeenteraad dient te worden ondertekend door de griffier en de voorzitter van de gemeenteraad.

De raad wordt periodiek geïnformeerd over:

- de ontwikkeling van het BUIG-tekort;
- de voortgang en effecten van de maatregelen.

Winschoten, 19 mei 2026

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt,

Berlinda Aukema
Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Datum raadsvergadering 24 juni 2026	Agendapunt	Zaaknummer 37193-2026
Onderwerp Aanvraag vangnetuitkering Participatiewet over 2025		

De raad van de gemeente Oldambt,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 mei 2026

Besluit

1. In te stemmen met de verklaring van het college inzake de aanvraag vangnetuitkering Participatiewet over 2025;
2. Het college toestemming te geven om de aanvraag in te dienen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet

Winschoten, 24 juni 2026

De raad van de gemeente Oldambt,

Jelte van der Meer
Griffier

Cora-Yfke Sikkema
Voorzitter